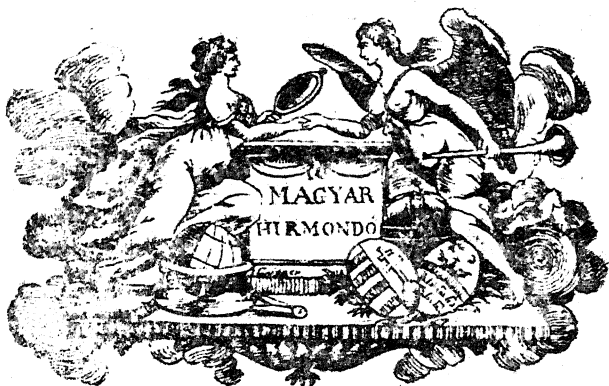

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 46.

Költ Bétsben, Sz. Iván Havának (Júniusnak)
9-dik napján 1797-dik Elztendőben

Hadi és Békességes Környülallások.

Baváriának *Ingolstadt* nevű erős Városában 6 ezer Ts. Kir. Katonaság vagyon: mely, igen foglalatatos, ezen Város' Erősségeinek mentől védelmezhetőbb állapotba való tevésébenn.

Az Elzaki Fr. Sereg, vízfzsa-indúlt a' Rajna' vidékeiről, Batáviába.

Jervis Anglus Admirális' Haj'sserege, két Spanyol Fregátokat kensze tett magok meg-adására, közel Gibráltárhoz: ha-

Z z

nem az egyik, mihelyt meg-adta magát: mindart el süjedt

A' Fr. R. s. republikánál Velentzei Követséget viseltt Ns. *Quirinu* Úr, parantolatot vett a' Directóriumtól Maj. 19 dikén, hogy távozzék el Parisból és Frantzia Orszagból: minekutánna t. i. a' Velentzeiek ellen ki-adott Manifestumát *Bonaparténak* helybe hagyta a' Directórium; és annakutánna a' Törvényhozó Gyűlés is. Találkoztak ugyan az Öfázak' gyűlésében, kik ezen említett Manifestumnak meg-visgálását egy Kommisszióznak akarták által adatni; de *Dumolard* ellene szegezte magát ezen kívánságnak, még pedig foganatossan, mivelhogy, a' *mint mondotta*, ha telyesítené az említett kívánságot a' Gyűlés, az által, a' Directórium' szénájába vágná a' sarlójat; pedig a' Törvényhozó gyűlés sem akarja, hogy az ő jussait meg-sértse a' Directorium.

Hogy a' Velentzei Respublika, nehezen marad meg Velentzei Respublikának: onnét is lehet gyanítani, mert a' közönséges Actákra nem ezt írják az Elöljárók: *A' Velentzei Szabadságnak 1-ső esztendejében*; hanem: *Az Olasz Szabadságnak 1-ső esztendejében.*

Velentze' részéről, *Dona*, *Giustiniani*, és *Mocenigo* nevezetű Deputátusok voltak Közbenjárói a' Bekesség-kötesnek, mely, Május' 13-dikánn hajtattott végre *Mediolánumban*. Mihelyt vizsgálva érkez-

tek ezen nevezett 3 Deputátusok Velen-
tzebe: azonnal Zorzi és Turini nevű Tag-
jait nevezte ki a' Municipálitás, hogy men-
nének *Bonaparté*hez, 's közöntvénn ötlet
a' Respublika' nevébenn, további érteke-
zesbe eretzkednenek Véle.

Palmanuovából írta egy Ts. K. Ma-
gyar - Lovas - Tiszt, hogy az előbbeni tiz-
mereit Velentzének, a' Sz. Márk' Orfi-
lányait, nem lehet ott többé szemlélni.

A' Frantziák, magok módja szerént
való fákat, 's Magistrátusokat állítanak
fel, és a' Fr. Respublika' hívségére való
meg esküvést kívánnak a' ki-fegyverkez-
tetett Néptől, azonn részeibenn a' Vel.
Respublikának, melyek Európa' szárazsán
feküsznek. A' Velentzei Igazgatók, kül-
dözik Deputátusaikat mindenfelé, kik ál-
tal igyekeznek a' Lakosokat magok részé-
re meg-nyerni.

A' Velentzei Municipálitásnak 19 dik
Májusi Ülésébenn, több rendbéli Írások
olvastattak fel, melyekben, a' Respubli-
kának különbkülönb részeiből jót kívántak
a' Municipálitásnak, 's az új Igazgatás'
formájához való ragaszkodásokat bizonyí-
tották.

Bonóniából Máj. 23-dikánn: — „A'
nem régen *Cispadana* nevezet alatt ki-tsi-
rázott Respublika, követvén a' Fr. Respu-
blika' példáját, egy Executivum Directó-
riumot állított, és két Tanácsot, melyek

közzül egyiknek Hatvanos (Consiglio de' Sessanta), a' másiknak pedig Harmintzos Tanács (Consiglio de Trenta) a' neve, és ezen Végzését el is küldötte Bonaparténak a' helybe-hagyás végett. Tegnapi napon érkezett meg ide Majlándból Fava Polgárunk, Bonaparte Generális' rendelkezésével, melyet azonnal közlött a' Directórium a' Hatvanos Tanáttal: „Tudtára lészzen — *úgymond* — a' Törvényhozó (Hatvanos) Tanácsnak, mi végre küldtük Fava, és Gavazzi Polgártársainkat Majlánd Városába. Fava Polgár el beszélheti kinek kinek, mitsoda ellenvetéseket tett, 's végre miben határozta meg állapotunkat Bonaparte, kinek saját kezével írt Levelét is ide zárjuk. Ez költ Montebellóban Májusnak 19-dik napján, 's szóllott a' Törvényhozó Tanács' Deputátussaihoz, a' többek között ilyen ki-fejezésekkel: „Parantsolatot adok az eránt, Ó Polgárok! hogy Romagna' Tartománnya, önnön kívánsága szerént öfzfze - kaptsolódjon a' Cispadana Respublikával. A' Modena, Reggio, Massa-Carrara 's a' t. a' Cispadana Respublikával fognak öfzfze kaptsolódni. Ezenn Tartományok' Deputátussai, kik most Bonóniában tartózkodnak a' Törvényhozó-Tanátsban, azonnal öfzfze üljemek, 's hat Deputátust válasszának magok közzül, kik minden idő-halasztás nélkül Májlánd Városába menjenek, hogy jelen lehessenek az ott fel-

állott különbkülönbféle Deputátziókban, a' melyekben készülnek a' Cisalpina Respublikának a' Törvényei. A' több Deputátusok, Hazájokba vissza-térjenek. Ricci Polgár (a' Directóriumnak egyik Tagja) Májlánda jön mellém, hogy segítségem lehessen tanátsaival ily fontos dolgokban."

„A' más két Tagjai a' Directóriumnak egy Deputátzióba álljanak öfzfze hat Személyekkel, kiket azonn Deputátusok között kell ki keresni, a' kik Ferrára és Bónónia részéről teszik most ott a' Törvényhozó-Tanátsot. Ezenn Deputátzió, egyet értvén *Sahuguet* (Fr.) Generálissal, fog minden rendeléseket 's készülleteket tenni a' végre, hogy Romagna Tartománya, Departamentomokra fel-osztassék; és el háríttassanak minden akadályok, melyek az első gyűléseket (Primarie assemblee) és a' Deputátusoknak Romagnában való gyors választatását meg-gátolhatnák. Mihelyest a' választások meg-esnek Romagnában: azonnal ismét Gyűlést kezd tartani a' Törvényhozó-Tanáts, 's Directoriális Tagokat választ. A' Ferrarai, és a' Bonóniai Osztályokat is állandó rendbe kell venni, 's mihelyt azzal készen lesznek, leg-ottan tudósíttsanak engem mindenekről, hogy minden previsorio modo (további el rendelésig) fel-állított Guberniumok meg-szünését parantsolhassam."

Bonaparte.

Ezen Írásokat a' Hatvanos-Tanáts a' Harmintzosnak által küldötte. Ez is helybe hagyta azt, hogy Bonaparte' Levele, nyomtatás által közönségessé tétetődék, melynek olvasása nagy vígasságot okozott a' Népben, mely is az egész éjtszakát, muzsika, tántz, 's öröm-kiáltások között töltött.

Az Anconai Kikötőhelybe, hat Fr. hadi hajók érkeztek Máj. 14-dikénn. Ezen Városában az Egyházi Birodalomnak tsak ideig óráig vagynak a' Fr. ák, a' Békességekötés szerént: még is minden intézeteket úgy tesznek benne, mintha örökre általment volna Ő hozzájuk.

Olasz-Országi Anekdótum.

Bonaparte' Felesége, Verónában mulatván, ama' híres herélt Éneklőt Marchesini-t ebédre hívatta magához. Ez megköszönte a' hívást, de nem ment. Hívatatott másodszor is: de akkor se' ment; mert nem akarta az ebéd-árrát énekléssel fizetni meg *Bonaparténénak*. Az Afzszony, nem szenvedhetvén tovább e' nagy megvettetést, panaszlotta: mi történt rajta?

Bernadotte Generálisnak. Ezen Ofztály-Vezér kívánván tetszeni a' Dámának, írt mindjárt Marchesinihez, egy leveletskét, melynek értelme ez: „Nem tudod e', mi jussal élhet a' győzedelmes Ármádia? Ha el nem jössz Seregünk' Fejének Hitveséhez: tudd meg, hogy ma estve hat óra-

kor agyon fogsz lövettetni. " Ily kemény hangú hívásra meg-jelent Marchesini, 's mentegette magát. Már nem is kívánták ekkor többé hogy énekeljen: hanem következendő értelmű szententziát mondott ki rá Gen. *Bernadotte*: hogy menjen ki a' mezei jószágára, 's maradjon ott hat hónapig árestomban. Őrzésére, hat Fr. Közkatona és egy Káplár lészzen. Mindegyik Közlegénynek fog adni napjábann egy forintot; a' Káplárnak pedig kettőt. Ez a' büntetés, egy részről még mulatság Marchesininek: mert szép Kastelyja vagyon, a' mindennel bővölködő mezei-jószágában. Könnyen is fizetheti a' rendkívül való zsóldot: mert Ő is, más hozzá hasonlóknak szokása szerént, elég kintset szerzett ösfze. Három esztendőkkel ezelőtt, tsak huszonegynehányszor éneklett Majlándban a' Farsáng alatt, 's még is két ezer aranyat kapott. (A' most itt Bétsben éneklő *Castratus Crescentini* is szinte fel megy annyira: mert valahányszor énekel a' Teátromban, mind annyi-szor 50 aranyat kap a' Teátrom' Arendátorától és Vice-Directorától *B. Brauntól*.)

Elegyes Tudósítások.

Rómából Máj. 15-dikénn: — „Pápa Ő Szeñtsége audientziát adott ma, egynehány Kárdinálisoknak és Ministereknek: azonban tsak ugyan igen gyengélkedő ál-

lapottal vagyon, melyre nézve úgy halljuk, hogy minden órán ki fog jöni az a' Bulla, mely akkor készült, midőn a' Frantziák közelgetvén Rómához, el akart onnét távozni Ő Sz. ge Ezen Bulla által, kaszfáltatnak minden előbbeni Bullák, melyek a' Pápa választásról szólnának, és jus adatik a' Kárdinálisoknak, hogy mindenütt, a' hol nagyobb számmal vagynak, hozzá kezdhetnek a' Pápa-választáshoz. "

„ Minden el kerülhető költségeket el távoztat a' Római Udvar; 's különösen a' Katona-tartásban akar gazdálkodni; mivelhogy 128,800,000 Skudira megy az Egyházi Birodalom' közönséges adósságinak summája, és minden esztendőben, a' bevételt meghaladja a' költség, 2,660,000-al. "

Az Irlandiai zavaros környűlállásokról, következő értelmű Előadást közöl a' Bétsi Udvari Újságnak 7-dik Májusi Darabja: „A' szemesség és bölts magamérséklés által, minekutánna eleit vette a' Nagy-Britanniai Kormányfő azon veszélynek, mely, a' Hajósseregek felől látott környekezni az Országot: már most, annal nagyobb gondoskodását fordíthatja Irlandiára. Az úgy nevezett Irlandiai Volontéroknek (Önkéntfelkelteknek) vagy Defendereknek *Belfast* Varosában talált írásaik eránt, egy titkos Kommiszió' tudósítását terjesztvén, a' Dublini Parlament' eleibe mostanság Irlandiai Stá-

tus-Secretárius Pelham, meg-tétszik azokból, hogy az említett Defendérek, a' Parlamentom' reformálásának, 's a' Katholikusok' állapotja' jobbításának színe alatt, szándékoznak Írlandiát Nagy-Britanniától elszakasztani; a' mostani igazgatás' alkotmányát le-rontani; 's helyébe, republikána igazgatást állítani fel, melynek a' formája, vagy minéműsége is egészfzen ki vagyon téve, egy esküvés' formájával együtt, a' melyben kötelezik magokat az Özfzeesküdttek, hogy Társaságjok' számát, mely már is meghaladja a' száz ezeret, igyekeznek mentől nagyobbra nevelni. Ígértt pénz summáik; lövéshez való készületeik; és mindennemű fegyvercik laistromokba vagynak szedve. Ágyújok is van már kilentz: 8 hofzfú, és egy mozsár. Némely Írásokban említettetik az ő Barátjaiknak (a' Fr. áknak) Bantryba való érkezése; és hogy őket, még a' vérfe-rént való Atyafiság se' tartóztatja a' magok szándékának végre-hajtására meg-kívántató eszközöknek el követésében. Mindent meg-próbáltak, hogy magok részére hajthassák a' Katonaságot. — Az Írlandiai Sereg' vezérlésére Marki *Cornwallis* küldtetett sietve, kinek telyes hatalom vagyon adva, a' többek között arra is, hogy a' Katholikusokat, kik, héttízedrészét teszik az Ország' Lakosainak, részeltesse minden polgári jusokban, és nevel-

je a' Katonaság' zsóldját. Újjabban mint egy tíz ezer főből álló Katonaság is küldődött Angliából és Skótzsiából Irlandiába; és sok munitzió, Wolvichból. Történtek is már valóságos viadatok Irlandiának Északi részeibenn, és ha hirtelen helyre nem állítatik a' tsendesség: el kerülhetetlen lesz a' polgári had.

A' Würtembergi Hertzezség' Örökösével, 19 dik Májusbann eskettetett öfzfe, az Angliai Király' első Leánya, kinek 8 ezer font sterlingje fog járni az Irlandiai jövedelmekből esztendőnként, a' Dublini Parlamentom' végzése szerént.

Az Irlandiai Vice-Király, pardont ígért Máj. 17-dikén mind azon Pártosoknak, a' kik nem öldöklöttek; nem gyűjtogattak; még addig nem vóltak fogva; és 24-dik Júniusig vízfza-térnek, 's esküvéssel is kötelezik magokat az engedelmességre, és 7 esztendőig Kezeseket állítanak magok tsendes viselete eránt.

Az Angliai Bankó' meg. vizsgálására ki rendeltt Ország-gyűlési titkos Kommiszzió. nak egy Tagja vala *Grey* Úr is. Ez, a' több Tagok' vélekedését, melyet a' Parlamentom' eleibe terjesztettek azok, helybe nem hagyta; hanem közönségessen protestált az ellen, Máj. 16-dikánn, 's sükségtelennek állította, hogy a' Ministerek a' kézfpenzel való fizetést félbe hagyatták a' Bankóval, és *Pitt* Ministert különös-

sen, számadás alá kívánta fogatni. *Pitt* Úr feleletének oda ment ki az értelme: hogy a' Kormányzók éppen el nem nézhette a' kész-pénztől való egészsz ki ürülését a' Bankónak, mivel onnét veszedelem következett volna; hogy a' Kormányzók meg nem lehet gátolni, az oly eszközöknek fel-keresésébenn, és kívánásában, melyek, az Ország' javára szükségesek; hogy a' Bankótartás' fundamentoma ellen volna, nem akarni több Bankótzedulákat ki-adni, mint sem a' mennyinek bé-váltására elegendő értz-pénz vagyon készfén. Ő — *úgymond* — mindig oly értelemben volt, hogy ha valamely Kereskedő-tartományból, az ott kerengő pénznek egy része, bizonyos környülállások miatt ki-takarodik: tehát ezen hijánosságot, ki kell pótolni más módon a' Kereskedés' hasznára. Akármilyen új tudománynak láttassék is ez: nem kell mindazáltal, minden vizsgálás nélkül meg vetni 1783-dik eszt. ben, mintegy hat millió font sterlinget érő Bankó tzedulák voltak folyamathban; azolta közel tíz milliót érőkre nevedett azoknak száma: de hiba volna úgy-ítelni, hogy a' Bankó' bátorságos állapotját, a' tsupa kész-pénzzel való fizetés tsinálja ki: sőt inkább a' Kereskedésnek gyarapítására, következésképpenn, az Ország' gazdagítására eszközül szolgál a' papiros pénz' többsége. Nem lehet azt mon-

dani, hogy a' kész-pénz' meg-fogyatkozását egyedül a' Tsászárnak adott költsön; és más Hatalmasságoknak kész-pénzzel való segítése okozta volna. A' mennyi kintset ki-takarított a' had az Országból, hajtott ugyan annyit oda bé a' Kereskedés. Ő meri mondani, hogy van annyi pénz most az Országbann, mint vólt a' had' eleinn. Hogy Anglia, nints oly gyászos állapotban: a' milyenben képzelik azt lenni Némelyek: elégséges bizonyságok erre: az a' bizodalom, melyel Kereskedőkhöz viseltetnek a' Külföldiek; és az a' bőség, a' melyel hordódnak ki Angliából Külföldre, a' különbkülönbféle portékák. — Voksra kelvén a' dolog, *Grey* Úr' kívánságát, 65 Tagok tódították; de 206-ann ellene mondottanak.

Az Ország-gyűlés' Első-Táblájánál még Máj. 12-dikénn nyilatkoztatta Hertzeg *Bedford* hasonló értelmét a' *Grey* Úréhoz: de feltételét sikeretlenné tette a' vokсок' többsége.

A' F. Tsászárnak ígértt 1 millió 620 ezer font sterling eránt azt végezte Máj. 16-dikánn az Angliai Parlamentom, hogy azt, az Ország' Káoszájába költsön felvett 15-öd fél millióból kell ki-fizetni.

Párisban, nagy zendüléstől 's öldökléstől tartottak Május' 17-dik éjtszakájánn. A' Belső - bátorságra ügyelő Minister megkérlette a' Directorokat, és a' Törvényho-

zó-gyűlésnek számos Tagjait, hogy magokra vigyázzanak. Mindenütt meg volt kettőztetve a' Strázsák' száma, 's tétettek egyéb hathatós intézetek is. De nem történt semmi zenebona.

A' Fr. Directórium' Tagjai közzül törvényessen változó Letourneur, tartozik a' Konstitútzió szerént két esztendőig a' fr. földönn maradni; minekokáért Követségbe nem küldettethetik, hanem a' mint foly a' híre, Tengeri dolgokra ügyelő Minister lélsz, *Truguet*' helyébe.

A' Békességekötésnek Tsászári megerősítésével *Bonaparte* által Párisba küldtetett *Massena* Generálisnak tiszteletére, nagy vendégséget adott Máj. 18-dikán a' Directórium, mert nyóltzsfáz Személyek ültek Asztaloknál, kiknek száma közzül valók voltak a' most Nemzet-gyűlési Tagokká választatott *Pisgrü* és *Zsurdan* Generálisok is.

Sieyes, írt már a' Fr. Törvényhozó Ifjabbik Tanátshoz, jelentvén Nékie, hogy szerentséssenn ki-gyógyúlt a' lövés által okozott sebeiből, 's meg-jelenhet az Ülésekben: elébb mindazáltal kötelességének esmérte, hogy meg-köszönnye Kollégáinak, az ő erántta való aggódássokat 's gondoskodássokat.

A' Fr. Országí erdőknek fel-mérése, meg-kíméllése, 's jó gondviselésben való tartása eránt, rendeléseket tett a' Directó-

rium: a' Fábrikákban, 's más közönséges Institútumokban, a' köfszénnek ér törfnék fel-vétettetését parantsolta, 's a' le-vágott fának Fr. Országból való ki-hordását meg-tiltotta.

Párisbann, 3122-re ment tavaly, az olyatén Tsetsemök' fzáma, kik, abba a' Házba adattak bé, a' hol, közönséges gondviselés alatt neveltetnek a' Gyermekek, de 2907-enn el hóltak belőlök.

Bonaparténak két Öttséröl van emlé-kezet mostanság a' Fr. Tndósításokban. Egyiknek, *Jósef*; a' másiknak, *Lucián* a' kereszt-neve. Jósefet, Római Követté nevezte a' Directórium; egy Korszikai Ofztálya pedig a' Fr. Respublikának, Törvényhozó gyűlési Deputátussa: *Lucián*, Napolyba küldettetett bizonyos dologban, és már hajón is ült közel *Hiéreshez*, éppen a' midőn ezen Városban az Olasz-Országgi Sereg' győzedelmeinek, 's a' Békességnek meg-tisztelésére, és örömmel 's háládatossággal való emlegetésére Innepet tartottak. Ezen Innepre, hívattatott *Bonaparte* *Lucián*, hogy lenne Helytartója a' Vezér-Báttyának; Ő meg-köszönte: de el nem fogadta ezen hívást, abból az okból: mivel — *úgymond* — Respublikábann, tsupán Személyre, és nem Famíliára terjed ki a' ditsősség: Ő is tehát részt a' Báltya' ditsősségéből nem vehet.

Magyar - Ország.

A' Dunántúl való Kerületbéli Insurgensek Szala - Egerszeg' tadjára; a' Dunameliékiek, Érsekújvarhoz; a' Tifza-meliékiek pedig Debretzen-vidékre gyülekeznek öfzfze.

Török Sz. Miklósról Máj. 25-dikénn: „Még 1794-dikbenn a' 25-dik Mártziusi Hírmondónak 424-dik lapj-n közlötték az Urak a' Közönséggel valamely Utazónak Prágából való Tudósítását, melyben emlékezett a' Prágai Gazdag Könyv tárbann talált régi Manuscriptumról, melynek elején ez vólna: Praefatio in Epistolas Domini Joannis de Zredna olim Protonotarii Cancellariae Regis Hungariae recollectas in hoc volumen per Paulum Presbyterum de Quanicis etc. azon hozzáadással, hogy a' Tsch-Orizági koronázásra vólt Magyar Mágnások között némelyek azt meg-vísgálván, meg-ígérték, hogy annak Világ eleibe való borsáttatásában fognának szorgalmatoskodni 's a' t. En, azóltá vártam, hogy talán valaki ezen Kézírásnak már régen lett ki-adattatásáról fogja az Urakat tudósítani, de mind ez ideig erről emlékezetet nem hallván, most midőn a' Hírmondónak említett darabját kezembe vettem: alkalmatosságot tsináltam magamnak, hogy az Uraknak eránta írjam meg, hogy nevemmel adják tudtára, mind azon

jó igyekezetű utazott Tudósítónak, mind az általa említett Magyar Méltóságoknak, mind a' Prágai Bibliothecáriusnak, a' ki ő véle azt közlőtte, a' Magyar Hirmondóban: hogy azon Leveleket régen ki-adta *Schwandtner*, azon Könyvnek második Tómusában, a' pagina 1-a ad 106., melynek a' titulussa ez: *Scriptores Rerum Hungar. Veteres et Genuini etc. Cura et Studio Joh. Georg. Schwandtneri Austriaci Stadelkirchensis.* Azon Könyv' második Tómusának az elején azon Leveleknek titulussa ez: „*Johannis de Zredna Cancellariae Regis Hung. olim Protonotarii Epistolae in diversis Negotiis Statum Publicum Regni Hung. Concernentibus ab Anno Christi 1445. usque ad Annum 1451. Gubernatoris nec non Praelatorum et Baronum hujus Regni Namine exaratae. Per Paulum de Ivanich Dioeceseos Zagrabiensis Presbiterum, Altaris S. Pauli in Ecclesia Varadiensi Rectorem, et Cancellariae Reg. olim Notarium Vivente adhuc Auctore in hoc Volumen congest., és így nem Quanic.* Ezen Levelek meg-évidemlik, hogy a' kiknek módjokban lehet, vélek *Schwandtner*-ből meg-esmerkedjenek, mivel belőlők, Magyar-Országának akkori mind Ekklesiái mind Világi állapotja meg-esmértethetik, és ez, a' maga nemében egy szép Hazánk-béli Régiség.”

Bottlik Mihály, Postamester;